

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1909.

VSEBINA.

1. <i>Dr. M. Dolenc</i> : Hoeglov načrt delne preosnove kazenskega zakonika	33
2. <i>Štefan Lapajne</i> : Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906. X. Občinski red	39
3. <i>Dr. Volčič</i> : Predpisi o nespornih pravnih stvareh . . .	45
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
a) Ako se je tožniku pravomočno odrekla izključna lastninska pravica, ni s to razsodbo tudi pravomočno sojeno o njegovi solastninski pravici glede iste stvari. Solastnina ne stoji k samolastnini v razmerju kakor del k celoti, temveč je kvalitativno različna, torej drugačna pravica	48
b) Po §-u 1327 o. g. z. i roditelji umorenoga imajo pravo na naknadu	52
c) Za razsojo tožbe zoper nezakonskega očeta na povračilo preživitka, ki ga je dajala nezakonskemu otroku mati ali kaka tretja oseba, pristojna so izključno okrajna sodišča. (§ 49 jur. n.)	54
5. Izpred upravnega sodišča.	
Neha li mandat članov okrajnega šolskega sveta brezpogojno po preteku šestletne dobe ali ne? . . .	56
6. XXII. redna glavna skupščina društva »Pravnika«. (Konec prihodnjič.)	58
7. Razne vesti	61
 Poziv	 64

Slovenski Pravnik.

Leto XXV.

V Ljubljani, 15. februarja 1909.

Štev. 2.

Hoeglov načrt delne preosnove kazenskega zakonika.

Da naš kazenski zakon ne ustreza več zahtevam našega časa, o tem ne more biti prav nobenega dvoma. Doživel je že častitljivo dobo nad 100 let in dobil je tekom stoletja nič manj nego 51 naveskov, t. j. stranskih dopolnilnih zakonov. Kako nujna je n. pr. izprememba določeb kazenskega zakonika glede visokostnega zneska pri tatvinah, poneverbah, goljufijah! Že C. C. Carolina (1532) je ustanovila, da je tatvina hudodelstvo, ako je ukradeni predmet pet cekinov (25 fl.) vreden; in še danes velja ta določba navzlic svoji krutosti. Predlog drja. Ofnerja in drugov v poslanski zbornici, ki meri na izpremembo v tem oziru, pa je zakopan, ... Bog zna kje in za koliko časa! Saj se je doslej vse upiralo, krčevito protivilo vsaki delni reformi kazenskega zakonika, od justičnega ministra Hye-a naprej, ki je leta 1863 napravil načrt novega kazenskega zakonika, — do najnovejše dobe

Leta 1898 je justično ministrstvo sklicalo komisijo treh veščakov, ki naj prouče dotedanje načrte in narede novega. Hoegel, Lammasch, pa Stooss so bili njeni člani. Majhno število — in vendar mnogo medsebojnih nasprotstev! Že po 4 letih je izstopil Stooss, svojčas duša reforme švicarskega kazenskega zakonika. Ostala sta Lammasch in Hoegel, oba velika nasprotnika vsake delne reforme. Skupaj sta delala do l. 1905. V februarju navedenega leta je izročil Hoegel izdelani načrt pl. Koerberju. Od tedaj je potekla že lepa doba. Ministrstvo se ni moglo odločiti, da bi načrt izročilo v javno diskusijo. Leta 1908 spomladi je sklicalo anketo praktikov in teoretikov; najboljša imena avstrijskih kriminalistov. Pa Hoegel ni bil več med njimi, bil je že iz komisije izstopil. Posvetovanja ankete so bila tajna, pa novine so dobivale oficijozna poročila o »podatkih posvetovanj.« Za jesen je bilo obljubljeno,

da se obelodani načrt, vnovič predelan v justičnem ministrstvu. Pa še predno je prišel čas, da bi se obljuba obistinila — v resnici se še danes ni, — izdal je Hoegel sam na veliko začudenje vseh, ki so poznali njegove dotlejšnje nazore, knjigo naslovljeno: »Teilreformen auf dem Gebiete des oesterreichischen Strafrechtes (einschliesslich des Pressrechtes)¹⁾«. Nakrat se je prelevil iz načelnega nasprotnika v toplega zagovornika delne reforme. Kar na kratko pravi (str. VII, VIII predgovora), da smatra to v interesu stvari z ozirom na čas »unausgetragener Meinungsverschiedenheiten tiefgehender Natur.« Sedaj je prepričan, da pridemo baš na ta način najlažje preko »Not des Tages« (str. XI).

Kako si Hoegel delno reformo misli? — Veljavni kazenski zakonik ostani v veljavi, le v njegovem okviru spremeni naj se skupina za skupino določeb, tako da pridejo na mesto sedanjih nove. Izmed stranskih zakonov bi bilo nekatere prav važne (na pr. zakon glede razstrelnih snovi, zoper popačenje živil itd.) v reformirani zakon sprejeti, drugi bi ostali in čakali splošne reforme.

Vseh novel, katere Hoegel predlaga, je trinajst; vsaka tvori posebno poglavje iz kazenskega zakonika. Prva se tiče sredstev in prisoje kazni ter pristojnostnih določeb; druga prištevitosti kaznivih dejanj; tretja kazenskih činov glede premoženjskih pravic, popačbe listin, krive izpovedbe, obrekovanja, prisiljenja, pretenja; četrta kazenskih činov zoper človeško telo in življenje; peta splošno nevarnih dejanj; šesta kazenskih činov zoper državno oblast in zoper prostost; sedma razžaljenja veličanstva, kazenskih činov zoper prijateljske države in motenja vere; osma zlorabe uradne oblasti in kršitve stanovskih tajnosti; deveta kazenskih činov zoper npravnost; deseta ponareje kovanega in papirnatega denarja; enajsta podpomoči; dvanajsta obravnava pregreške obrekovanja in razžalitev; zadnja — trinajsta — zastaranje, ugasnitev zasebnih tožbâ, obnovitev kazenskega postopanja. Vsaka teh novel naj bi postala — zakon v zakonu, vse skupaj naj bi se izvršilo korakoma, kar moči hitro zapored novela za novelo (str. VIII).

¹⁾ Izšla je v Hannoveru 1908, Helwing'sche Verlagsbuchhandlung (XII + 253 strani, cena 4 M 50 pf.)

Po tem načrtu dobili bi nazadnje zakon, ki bi imel 532 paragrafov — po številki na papirju, v resnici pa veliko manj. Hoegel namreč 225 sedanjih paragrafov sploh zavrže, ne da bi jih z drugimi nadomestil; 245 jih po več ali manj spremenjeni obliki uvrsti med sedanje, v stari obliki pa jih pusti vsega skupaj le 60 (§§ 5 do 13, 20, 21, 23, 36 do 44, 47 do 52, 56, 57, 59 do 62, 65, 67, 76 do 80, 223 do 226, 234, 235, 239, 241, 253 do 255, 257, 264, 265, 323, 324 526 do 529).¹⁾ Kakor je že iz obsega gori navedenih novel razvidno, bil je Hoegel primoran po vrhu še nekatere določbe kazenskopravnega reda spremeniti ali dopolniti, da jih svojim idejam prilagodi (§§ 9 do 14, 110, 114, 170, 225, 227, 283, 398, 409, 410, 481 k. pr. r., pa čl. VI. do VIII. uvodn. zak. h k. pr. r.).

Že suha navedba vseh teh številk kaže jasno, da bi tako prenovljen kazenski zakonik v formalno-tehničnem oziru nikakor ne bil zadovoljiv. V resnici bi bila njegova vsebina pestra slika zverženih poglavij starega in novega kova, razblinjenih in razkreknjenih določeb v čudnem redosledu! Pa še druge neprilike bi izhajale iz take sukcesivne reforme! — Hoegel je v splošnem pristaš zelo mile prisoje kazni. Vsled tega pa utegnejo priti gotove vrste kazenskih dejanj v milejšo vrsto, na pr. iz hudodelstev postanejo pregreški (uboj, po načrtu v četrti noveli, naj se znači le za pregrešek), dočim ostanejo kazenski čini še nereformiranih poglavij hudodelstva (na pr. vsa naša javna nasilstva po famoznem §-u 81 k. z., ki pridejo kakor pregreški še le v šesti noveli v reformirani zakon). Seveda bi se dalo temu tako v okom priti, da se najbolj pereča poglavja vzame istočasno v pretres. In vendar bodo gotovo ostale razlike; kajti — ali more kdo povedati, kdaj pridemo do preosnove določeb glede motitve vere? Ta ostane iz političnih ozirov pač še dolgo »noli me tangere« in s tem hudodelstvo!

Motreč vse hibe sukcesivne reforme, rekel bi skoraj: Ako naj dobimo prenovljen zakonik za tako ceno, da ostanejo gotova, hitre preosnove nujno potrebna poglavja morda še desetletja in

¹⁾ Podatki so vzeti iz 14. poglavja knjige, str. 212 do 222, kjer je podan pregled vseh določeb po uzakonjenju novel. Glede dveh §-ov (namreč 432 in 433) tam pomotoma ni navedeno, kaj naj se z njima zgodi. Bržčas naj se razveljavita, enako kakor §-i 423 do 431.

in desetletja neizpremenjena, druga pa naj pridejo kakor zaplate in zagozde v veljavo, onda bi bilo skoraj da bolje čakati na čas popolne reforme!

In vendar ne smemo dela Hoeglovega podcenjevati. Njegovemu načrtu se da s tehnično-formalnega stališča pač mnogo oporekati, toda v materialno-pravnem oziru ima nedvomno svojo vrednost!

Hoegel je duhovit, navdušen pristaš klasične kriminalne šole in se v predgovoru tudi dokaj krepko ob moderno obrege (str. IX). To daje signaturo njegovim reformam, koje naj vsaj v najglavnejših splošnih potezah čisto na kratko očrtam.

Dosedanji zistem kazni se predrugači. Ukor sploh odpade. Razlikovanje med težko ječo in ječo se neha. Kakor so kazenska dejanja v tri vrste razdeljena, tako naj bodo tudi le tri vrste kazenskih sredstev. Za hudodelstva rabi enotno »Kerker«, za pregreške »Gefängnis« (namesto »strenger Arrest«), za prestopke — po pretežni večini, pa žal! vendar ne enotno — »Arrest«. (Da se v slovenščini uveljavi to razlikovanje, predlagam in rabim v teh vrsticah za »Gefängnis« — ječa, za Arrest — zapor, za »Kerker«, ki odgovarja popolnoma kakofoničnemu izrazu »Zuchthaus« v kaz. zakoniku za Nemčijo, pa — vôza [glej Babnikovo terminologijo]). Sodnik imej pravico, da potom izvanredne milosti izreče namestu vôze do najvišje dobe 5 let — ječo. S tem pa spremeni že ob sebi kvalifikacijo dejanja v milejšo stopnjo tako, da ne obsodi storilca radi hudodelstva, nego le radi pregreška. Ta izprememba naj bi se za mladostne kršitelje zakona do 18 let obligatorno uvedla. Ta predlog najde gotovo odpora pri moderni šoli. Baš pri mladostnikih treba najsubtilnejšega razlikovanja. Včasih premore že svarilna beseda več, nego stroga obsodba, včasih — je pa tudi narobe. Čisto enotnega merila za vse mladostnike ne bo šlo uvajati, pač pa bi bil vsega uvaževanja vreden nasvet, da naj se vsakemu mladostniku pred zbornim sodiščem pridoda zagovornika. Tega nasveta Hoegel pa ni sprejel.

Ako je kaznjenec prestal vsaj 15 let dosmrtni kazni, ali vsaj dve tretjini časovno odmerjene, pa vendar 1 leto presegajoče kazni, onda naj se izpusti na prostost, ako ni bil pred to kaznijo še nič kaznovan in ako njegovo obnašanje v kaznil-

nici opravičuje nado, da se ne vrne več nazaj h kaznjivemu dejanju; izpust iz kazni bodi brezpogojen.

Nadaljna novota je tudi predlog, da naj se sme pri hudodelstvih in pregreških, na koje je stavljena kazen k večjemu 2000 K globe ali 6 mesecev ječe ali zapora, izreči nad — dotlej neoporečenim — storilec obsodba brez kazni. Že strah pred slovesno resnostjo razprave in pred kaznijo bodi zadostno protisredstvo, da storilec vnovič ne pade. S tem uvaja Hoegel »brezpogojni izpust iz kazni« in »brezpogojni odpust kazni sploh.« »Pogojni izpust iz kazni« in »pogojna obsodba« so mu kratko malo rekla brez vsebine. Ako so razne države ta dva instituta uvedle, to še ne izkazuje njune upravičenosti, kajti znano je, da tudi v zakonodavstvu čestokrat moda govori . . . Tako Hoegel. In vendar bo treba glede brezpogojnega izpusta iz kazni dobro premisliti, ali ne vsebuje prevelikega zaupanja v hudodelca. Recimo, da je dobil hudodelec 18 mesecev vóze: Ali se mu ne splača nalašč eno leto hliniti čisto prerojenega človeka, samo da se mu zadnja tretjina odpusti? Podpiranje premišljene hlimbe pa pač ni v soglasju z načeli pravilne izvršitve kazni, ako naj ima sploh kak smisel. Nepogojni odpust kazni pa slednjič ne pomeni nič drugega, nego kazen ukora v drugi obliki, in s tem se bodo tudi pristaši moderne šole radi sprijaznili. Kaznuje naj se storilca, ne pa storjeno dejanje!

Rehabilitacije Hoegel ne mara uvajati. Dejstvo, da je bil kdo obsojen, se ne da več s sveta spraviti. Pač pa je za to, da se uvede zastaranje povratka, to je, vse posledice, ki jih stavi zakon na povratek, ugasnejo, osobito se povratka ne sme smatrati za obtežilno okolnost, ako je ostal storilec 5 let po prestani kazni nekaznovan. Tudi pojma hudodelca iz navade Hoegel ne navaja v svojem načrtu. Nihče ne more trditi o kakem hudodelcu z gotovostjo, da je za vso prihodnjost nepoboljšljiv. Za zločince, ki obrtoma kršijo zakon, — višje kazni, za delomržne ljudi — prisilne delavnice; ali le-to ni stvar sodišča, ampak policije!

Tudi glede prištevitosti hoče Hoegel korenitih izprememb. »Dolus indirectus« naj se iztrebi popolnoma, nepremagljive sile med zakonskimi določbami ni treba. Namesto sedanjega §-a 2 k. z. nasvetuje določbo, da ni kaznjiv, kdor za časa

dejanja radi dušne bolezni, slaboumnosti, motitve zavesti, gluho-nemosti ali polne pijanosti ni mogel nepravo svojega dejanja spoznati ali iz lastne volje hoteti. Tudi starost pod 14 leti, ob okolišnih pod 18 leti, ako storilec vsled nerazvitosti ni sposoben, nepravo dejanja uvideti ali iz lastne volje hoteti; nadalje zmota glede kake bistvene dejanske okolišnosti, nujna sila (Not-stand), pa silobran izključujejo prištevitev.

Toliko o splošnem delu. O posebnem ne kaže, da bi se spuščal v posameznosti. Delo treba čitati, da se spozna Hoeglovo plemenito človekoljubno naziranje. Milejša presoja kazenskih činov, milejše kazni pri tem pa izvrstno diferencirani učini — so splošna signatura špecijalnega dela njegovega načrta. Cela vrsta sedanjih hudodelstev postanejo naj — pregreški, tako na pr. razžaljenje veličanstva ali članov cesarske obitelji (razen dejanskih razžalitev), nevarno pretenje (ako se ne preti z umorom ali požigom, celo samo prestop), izsiljenje, tatvine in poneverbe (pri škodi od 100—500 K), uboj (pravše smrtonosna težka telesna poškodba), motenje vere, dvoboj, usmr-titev otroka takoj po rojstvu ali pa odpravitve ploda (oboje, ako se zgodi v veliki bedi ali da se prikrije onečaščenje), upor zoper oblastvene organe, čini zoper pravno »ratione sexus« ali »generis« in še mnogo drugih.

Kajpada se s tem spremené tudi določbe o stvarni pristojnosti, in sicer veskozi v prilog razsodilnih sodišč. Hoegel sploh ni prijazen poroti. Že svoj čas (glej poročilo v »Slov. Prav.« 1907 str. 157) je priporočal uvedbo večniških sodišč (za izraz »Schöffe« rabim stari slovenski izraz večnik, prisednik večje), pa še ta mu niso baš pri srcu. Popolnoma napak je po njegovem mnenju (str. 28, 29) misliti, da imajo lajiki manj predsodkov, da so manj pristranski glede presoje kaznivih dejanj. Porotniki nimajo pravne izobrazbe in pravnega mišljenja, kriminalističnega in psihologičnega izkustva, — glede neodvisnosti pa tudi niso nič na boljšem nego učeni sodniki. Tudi glede kršitev zakona potom tiska hoče, da se pristojnost porote utesni. Glede obstoječe kontroverze, ali se da omejiti pristojnost porote, ne da bi se državni temeljni zakon o sodni oblasti spremenilo (dvetretjinska večina!), stoji odločno na strani onih, ki vprašanje potrjujejo (tako tudi vladna predloga tiskovnega zakona).

Predaleč bi vedlo, ko bi hotel navajati še nadaljne posameznosti pregnantno pisane, znanstveno visoko stoječe knjige. Skratka: Hoeglovi predlogi so velepomembni, večinoma zadovoljivi. Kolikor morem jaz presoditi, govori Hoegel gotovo iz srca ogromne večine pravnikov, osobito sodnikov. Saj dajajo naši sodniki svojemu naziranju o veljavnem kazenskem zakonu že davno duška s tem, da uporabljajo pri izmeri kazni izvanredno milost — redno, drakonične redne kazni pa izrekajo v resnici le — v izvanrednih slučajih. Duh in smer Hoeglovega dela je v resnici vesel pojav na polju avstrijskega kazenskega slovstva, delo samo pa je nedvomno sposobno, da služi za podlago nujno potrebne preosnove kazenskega zakonika. Seveda se spričo politične konstelacije danes še slutiti ne more, kdaj pride čas, da se vzame reforma v pretres. Kadar pa pride ta čas, takrat naj se Hoeglovo delo uvaža, pa ne kakor sostav trinajstero novel, ampak celo delo skupaj kakor enota!

Dr. M. Dolenc.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

(Nadaljevanje iz prejšnjega letnika.)

X. Občinski red.

46. Razsoja o dolžnosti županovi povrniti škodo, povzročeno tretji osebi vsled nezakonitega postopanja, ne spada v pristojnost avtonomnih oblastev. (O. 13. junija 1879 št. 1162. Z ll. št. 512.)

Deželni odbor istrski je obsodil župana v K., da mora M-u povrniti škodo, ki jo je povzročil občinski tajnik povodom vojaške nastanitve.

Čeprav je brez dvombe, da mora župan izvrševati opravila izročenega področja — kamor tudi spada vojaška nastanitev — in da je za to poslovanje odgovoren občini in vladi, je vendar zahteva odškodovane osebe iz nemarnega uradovanja županovega

in dolžnost županova, povrniti škodo, privatnopravna zadeva, ki spada pred civilnega sodnika (§ 1338 o. d. z.). Iz tega je razvidno, da je deželni odbor izdal nepristojnim potom odlok, katerega je upravno sodišče razveljavilo.

47. V sporih, pristojali občinskemu uslužbencu pokojnina ali ne, ne odločujejo avtonomna oblastva, ampak sodišča. (O. 24. novembra 1881 šte. 1756. Z. V. št. 1217.)

Mestni zastop v S. je dovolil občinskemu tajniku C. letne pokojnine 250 fl., a je ta sklep kasneje preklical. Okrajni zastop v S. je ta zadnji sklep potrdil, a deželni odbor gališki je odločil, da pristoja občinskemu tajniku 250 fl. za preteklo dobo, kakor za naprej v mesečnih obrokih.

Upravno sodišče pa je na pritožbo mestnega zastopa razveljavilo odlok gališkega deželnega odbora iz nastopnih razlogov:

Službeno razmerje občinskega tajnika C. napram mestni občini S. je strogo privatnopravnega značaja, ker se vsprejem navedenega v mestno službo, kakor tudi umirovljenje ni izvršilo na podstavi določeb javnega prava, katere so merodajne za umirovljenje državnih uradnikov, ampak edino-le na podlagi sklepov občinskega odbora, ki je vsled določil gališkega občinskega reda upravičen sklepati o privatnih obveznostih, o nameščenju uradnikov, o njih plačah in o umirovljenju. Vseh sklepov mestnega zastopa napram tajniku C. torej nikakor ni moči smatrati za uradna dejanja, ampak samo za privatna in je torej iz teh dejstev izvirajoča terjatev tajnika C. napram mestni občini S. utemeljena na privatnopravnem naslovu, o tem pa je razsojati izključno le sodiščem.

48. Pravica občine, določati poslovni jezik v občinskem odboru, je v občinah z raznimi v deželi običajnimi jeziki omejena s členom XIX. državnih osnovnih zakonov. (O. 28. februarja 1883 šte. 385. Z. VII. šte. 1678.)

Mestna občina B. je sklenila, da je poslovni jezik v občinskem odboru nemški in je samo tistemu odborniku dovoljeno posluževati se češkega jezika, o katerem predsednik odborove seje ve, da ni nemščine zmožen.

Ta sklep je ministrstvo notranjih del razveljavilo, a mestna občina se je pritožila na upravno sodišče, ki je pritožbo kot neutemeljeno zavrnilo iz nastopnih razlogov:

Da ima občina, oziroma občinski odbor pravico, določiti si svoj poslovni red, je brez dvoma, ter izvira to iz občinske avtonomije, kakor tudi iz člena V. zakona z dne 5. marca 1862. Iz tega pa še ne izhaja, da bi državna uprava ne bila upravičena, take odstavke k poslovnemu redu, oziroma sklepe razveljaviti, s katerimi je delokrog občine prekoračen ali kateri so proti zakonom.

Glasom člena XIX. osnovnih zakonov z dne 21. dec. 1867 imajo vsi narodi nedotakljivo pravico do varstva in negovanja svoje narodnosti in jezika, ter je s tem načelom država izrecno pripoznala enakopravnost vseh v deželi običajnih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju.

Pritožba sicer oporeka, da je to določbo v le-tem slučaju uporabljati, ker občinski odbor ne spada pod pojme »šola, urad in javno življenje.« A ta ugovor ni upravičen, kajti obravnave v občinskem odboru niso samo pojavi javnega življenja, ampak tudi uradno delovanje glede na delokrog občine; torej spada občinski odbor pod pojem »javno življenje« in pod pojem »urad«.

Glede na to, da je pritožiteljica sama pripoznala, kar se je sicer tudi instančnini potom dognalo, da je v D. nemški in češki jezik običajen, ni moglo najti upravno sodišče nikake nezakonitosti v tozadevnem odloku ministrstva. Eden ali drugi jezik določiti za poslovni jezik občinskega odbora je pač pravica občinskega odbora, a z ozirom na člen XIX. osnovnih zakonov je pa vsekakor pozitivna odredba potrebna glede rabe drugega deželnega jezika. V tem slučaju pa se je raba češkega jezika pri obravnavah občinskega odbora direktno vtesnila, ter je na ta način občinski odbor — dasi ni prekoračil svojega delokroga — kršil osnovni zakon z členu XIX., vsled tega je bila pa tudi državna uprava upravičena ta sklep razveljaviti.

49. Na Kranjskem, kjer so po občinskem redu davkoplačevalci obvezani za občinske potrebe tlako delati, se smejo naturalne dajatve pobirati samo na podstavi deželnega zakona. (O. 21. okt. 1885 št. 2687. Z. IX. št. 2733.)

Deželni odbor kranjski je potrdil sklep občinskega odbora v Č., po katerem mora vsak davkoplačevalec na vsaka dva gol-dinarja direktnega davka prispevati 5 kubičnih čevljev gramoza.

Na pritožbo A. K. je upravno sodišče dotični odlok razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Po § 80 občinskega reda za Kranjsko sme občinski odbor za občinske potrebe tlako ukazati; pod pojem »tlaka« pa ni moči prištevati naturalnih dajatev. Sklenjena in od deželnega odbora potrjena naturalna dajatev bi spadala pod § 81 obč. reda za Kranjsko; a ne sme se preje pobirati, ako ni o tem posebnega deželnega zakona. Tak deželni zakon pa ni sklenjen, torej je odlok deželnega odbora bilo razveljaviti.

50. Stroški naročnine za neuradni list in za branje svetih maš ne spadajo med občinske izdatke in ne spadajo v občinske račune. (O. 23. oktobra 1885 št. 2701. Z. IX. št. 2737.)

Občina K. je postavila v svoje račune 9 fl. 10 kr., naročnino za nek časopis in 6 fl. 80 kr. za branje svete maše.

Deželni odbor moravski je dotični sklep potrdil, a graščina H. je vložila pritožbo na upravno sodišče, ki jej je ugodilo in odlok deželnega odbora iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Glasom občinskega reda nima občinski odbor pravice, poljubne izdatke potrditi, a ima samo pravico, stroške za občinske namene pripoznati; te pa je v zmislu občinskega reda določiti. Da zgoraj navedeni stroški ne spadajo med stroške za občinske namene, je jasno. Stroški za neuraden list zaradi tega ne, ker se ne more trditi, da je znanje vsebine kakega časnika v splošnem občinskem interesu. Čitanje časnikov je za marsikoga, morda za vse občane zanimivo, a korist mnogih ali vseh občanov še ni splošen interes. Pa tudi stroški za sv. maše ne spadajo med občinske koristi, ker je avtonomija občine navezana na izpolnjevanje državnih in deželnih zakonov, po teh zakonih, osobito po zakonu z dne 25. maja 1868 št. 49 drž. zakona pa stroški za bogočastje ne zadevajo občine; to je osobito iz obč. reda §§ 67 in 71 za Moravsko razvidno, po katerih ne spadajo bogočastne zadeve in potrebščine za bogoslužje v področje občine.

51. Občinski odbor sme ženaprej sklepati, kako bode ravnal z vabilom udeležiti se procesije. (O. 30. aprila 1886 št. 1216. Z. X. št. 3035.)

Namestništvo v G. in na zadnji stopnji ministrstvo notranjih stvari je razveljavilo sklep graškega občinskega odbora zaradi neudeležbe pri procesiji na sv. Telo.

Pritožbi mestnega zbora je upravno sodišče ugodilo in odlok ministrstva iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Ob veljavni občinski avtonomiji v Avstriji nima državna uprava pravice poljubno posegati v občinske zadeve, ampak ima samo pravico, izvrševati zakonito nadzorstvo. Ta nadzorstvena pravica sega samo tako daleč, da sme državna uprava sklepe razveljaviti, s katerimi občina svoj delokrog prekorači, ali pa sklepe, ki se zadevajo ob veljavne zakone. Nobenega predpogoja ni v le-tem slučaju. Zakon bi se tu le prekoračil, ako bi bila udeležba mestnega zastopa pri procesijah zakonito ukazana; to pa ni, kajti graški mestni svet, kakor vsak drug državljani in korporacija ima pravico se udeležiti cerkvenih opravil in slovesnosti, ali pa tudi ne. (Člen XIV. osnovnih državnih zakonov.) Ako pa ima mestni zastop pravico, udeležbo odkloniti, ima tudi pravico, svoje postopanje že naprej z občinskim sklepom ugotoviti.

Istotako pa tudi občinski zastop ni prekoračil s tem sklepom svojega občinskega delokroga, kajti tu se ni tikalo nikake občinske zadeve, ampak samo nevtralnega vprašanja, kako je odgovoriti na morebitno povabilo knezoškofa zaradi udeležbe pri procesiji na sv. Telo.

52. Določitev sedeža županstva spada v lastno področje občine. O pritožbi, vloženi na državno upravo ne more razsojati deželni odbor. (O. 11. junija 1886 št. 1223 Z. X. št. 3104.)

Pritožbi občine D. zoper odlok dež. odbora goriškega zaradi premeščenja sedeža županstva v D. je upravno sodišče ugodilo in odlok deželnega odbora iz naslednjih razlogov razveljavilo:

Določitev sedeža županstva, glede katerega nima občinski red natančnih določil, je stvar, o kateri sme občina, upoštevaje veljavne državne in deželne zakone, po svoji previdnosti odločevati; to je namreč zadeva, ki spada brez dvoma v lastno področje občine (§ 27 obč. reda.) Ker o tem ne pristojajo po občinskem redu nadzorstvo deželnemu odboru uradnim putem, tedaj bi bil deželni odbor v razsojo poklican le tedaj, ako bi se bila pravočasno vložila pritožba proti dotičnemu občinskemu sklepu. Iz

spisov pa je razvideti, da pritožba pri županstvu (88 obč. reda) ni bila podana, pač pa pri okrajnem glavarstvu; o tej, na državno upravo vloženi pritožbi pa deželni odbor ni bil upravičen razsojati.

53. Proti občinskemu sklepu zaradi podelitve domovinske pravice ni nikakega priziva. Deželni odbor tudi ni upravičen razmotravati razlogov, iz katerih se je domovinstvo podelilo. (O. 26. junija 1886, št. 1814 Z. X. št. 3131.)

Občinski odbor T. je podelil 13 osebam domovinsko pravico. Deželni odbor dalmatinski je ta sklep razveljavil, ker niso osebne, rodbinske in premoženjske razmere dotičnih prosilcev dovolj razjasnjene.

Pritožbi občine T. je upravno sodišče ugodilo in odlok deželnega odbora iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Da je stvarno proti občinskemu sklepu o podelitvi domovinske pravice vsak priziv nedopusten, je nedvomno na podstavi §-a 8 zak. z dne 3. decembra 1863, št. 105 o domovinstvu; zategadelj pa tudi ni bil deželni odbor upravičen razmotravati vprašanja, se je li osebne in premoženjske razmere prosilcev dovolj pretresalo, ker se ta vprašanja zadevajo očitno stvarnega občinskega sklepa.

54. Občina mora v izročenem področju v obrambo razširjanja nalezljivih bolezni narasle stroške sama trpeti. (O. 22. decembra 1887, št. 2915 Z. XI. št. 3834.)

Vprašanje, ali je občina dolžna trpeti stroške za preiskavo tujca, došlega iz okuženega okraja, ako je tudi premožen, je potrditi, uvaževaje, da ni nobenega zakona, ki bi take stroške nalagal stranki, osobito, ker je zdravniška preiskava v javnem interesu in ne v interesu stranke. Zato pa, da mora občina stranki, katera je stroške za preiskavo plačala, povrniti, govori zakonita določba §-a 4 *lit. a)* zakona z dne 30. aprila 1870, drž. zak. št. 68, po kateri ima občina v izročenem področju dolžnost vse potrebno ukreniti, da se ubrani nalezljivih bolezni in da razširjenje krajevno omeji, a ni izrečeno, da ji pristojna kaka pravica do povrnitve stroškov, marveč mora te ravnotako trpeti, kakor vse druge, iz izročenega področja narasle stroške.

Upravno sodišče je torej pritožbo občine K. proti odločbi deželne vlade v C. kakor neutemeljeno zavrnilo.

(Dalje prih.)

Predpisi o nespornih pravnih stvareh.

Nekako tak naslov dobi novi zvezek »Pravnikove« zbirke avstrijskih zakonov, ki pojde skoro v tisk in ki bo obsegal predpise o notarstvu, o nespornem postopanju in o depozitnih stvareh (z ozirom na slovenske kronovine). Uredba tega zvezka se ne razlikuje od onih, ki jih je »Pravnik« izdal zadnja leta, in je ugajala splošno, mislim torej, da o tem ni treba nadaljnih pojasnil; pač pa upam, da bo v prilog razvijajočemu se slovenskemu pravnemu jeziku, ako se ozrem na nekatere primetke, ki so jih o nekaterih pravnih izrazih napravili marljivi pregledniki dotičnega izdelka.

Večina omenjenih predpisov ali sploh še ni bila poslovenjena ali pa je bila v deželnih zakonih petdesetih let, pa stvarno in jezikovno z večine tako, da je treba one prevode čisto izpraviti in prenarediti, ako jih hočemo rabiti v uradnem poslovanju. Pri teh popolno ali z večine novih prevodih mislim, da je pač uvesti le po sedanji slovenski pravni terminologiji sprejete izraze.

Med take slovenske prevode pa ne spada prevod notarskega ali beležniškega reda od 25. julija 1871 in sorodnih predpisov tiste dobe, ki je izpod peresa istega Franceta Levstika. Ta prevod je seve jezikovno točen, vsak pojem ima tudi poseben, stalen izraz, ki se skoro brez izjeme popolno sklada z dotičnim pravnim pojmom. Levstikovo izraževanje so prevzeli vsi kasnejši dobri prevajalci in večina njegovih pravnih izrazov velja še dandanes.

Res, da po sedanji slovenski terminologiji ne rabimo več nekaterih Levstikovih izrazov, na pr. prvopis = izvirnik, odpust = dopust, predevanje svojine = prenos lastnine, podstav = namestnik (substitut), itd., vendar pa jih ne kaže brisati, ker so, dasi ne v rabi, primerni in v taki bistveni zvezi z vsem Levstikovim zlogom, da bi prevod brez njih izgubil vso značilnost in mnogo krepkosti.

Umestno se mi torej vidi, da omenjeni izrazi z malimi izjemami ostanejo v tekstu, da se pa sedaj veljavni postavijo poleg ali pred dotično točko, kakor je to tudi v zadnjem (V.) zvezku Pravnikove zbirke. S tem nikakor ne trpi točnost pravniškega

izrazovanja; pravnik pač praviloma rabi sedanji izraz, ne greši pa neodpustno, ako rabi starejši istopomembni, ter prisiljen je celo, da se služi v poljudnih spisih ali izdelkih za priprosti narod jezikovno nepravilnih pa navadnih izrazov, ako bi s tem ne povzročil kekega dvoumja.

Po izraženem načelu mislim, da je v slovenskem prevodu notarskega reda ohraniti posebno tudi naslednje izraze.

Beležnik, beležniški, ker je ta izraz v narodu vsaj obče že znan, če tudi ne navaden in ker je v rabi v vseh hrvatskih zakonih in uradih; naj se torej rabi poleg notar, notarski!

Vgovor za nemški Einrede v pomeni Widerspruch. Ta beseda je, dasi udomačena tudi v priprostem narodu, skovana gotovo po rečenem nemškem izrazu, vendar je pravilnejša kakor nova: ugovor, ugovarjati, ker pomenja zadnji izraz v pravilni slovenščini in hrvaščini ravno nasprotje, namreč dogovor, sklep pogodbe. Ugovor imamo, ugovorili smo, ne govore samo v Beli Krajini, temveč tudi po Notranjskem in Primorju. (Glej Trnovčevo kritiko v »Slov. Pravniku I. 1898.) Pravilno bi bilo po našem jeziku **prigovor**, kakor govore v tem pomenu po ravno navedenih krajih, (po Dolenjskem sploh pravijo: **pregovarjal** je), kateri izraz imajo tudi Hrvati (E. Smirič: Službena terminologija); **odgovor** je mogel veljati le v starem pismenem postopanju. Izraz prigovor sem rabil tudi na nekaterih mestih IV. Pravnikovega zvezka, pa ker stoji v sedaj pripoznani slovenski terminologiji vgovor, vrnil sem se zopet k njemu, dasi ne lahko, s čimer pa ni rečeno, da se ta in še marsikateri izraz v doglednem času, sporazumno zopet ne nadomesti s pravilnejšim. Ponavljam že svoj čas izrečeno misel, da bo taka ureditev terminologije tem lažja, čim več zakonov izdamo v pripravi ročni izdaji; s to pridejo prevodi zakonov v širše plasti slovenskih pravnikov in zbude vendar vsestransko njih sedaj jako nemarno delovanje! — Izraz prigovor morda doslej ni našel milosti, ker pomenja v večjem delu naroda in tudi v pismenem jeziku prigovarjati to, kar nagovarjati (zureden), morda tudi ne, ker »prigovor« pomenja — v ruskem službenem jeziku: sodbo, dočim velja ondi za naš prigovor izraz »protislovje«, v maloruščini »suprotivlenje«, v češčini »odpověď« (= odgovor).

Doba za »Zeitpunkt« nima samo slovenska pravna terminologija temveč tudi narod sploh. Za »Zeitraum« je primernejše »obdobje«, »razdobje«. (Glej Pleteršnikov slovar.) Isti izraz ima hrvatska terminologija; češka ima »občasí«; občasje ali kar »čas« bi se reklo lahko tudi pri nas. Vsakako ni navadno za ta pojem vzeti »trenutek«, ki je rabiti le za »Augenblick«. —

Vzlic opisanim načelom, da naj ostanejo v Levstikovem prevodu prvotni izrazi, pa bi bilo vendar izmeniti v prevodnem besedilu izraze: postava v zakon, pismo (Urkunde) v listino in svojina (tu objektivno Eigentum) v lastnino. Tako edino je v uradni terminologiji l. 1894 (dr. Babnik) in glede lastnine tudi že v oni l. 1853. (Jur. pol. Terminologie für die slav. Sprachen Österreichs.)

Brez dvoma je, da sta prva dva izraza v narodu navadna, a mislim, naj bi se vsaj prvi rabil samo še v pojasnilo v poljudnih spisih. Kakor pri vseh drugih Slovanih so imeli tudi Slovenci za lex pravičen izraz zakon, šele Marko-Pohlinova doba jim je dala čisto po nemškem prirojeno postavo in jim pustila stari izraz le za posebno posvečen »sveti« zakon. Nikakega povoda ni, da bi se spačena »postava« jemala še nadalje v besedilo kakih ustanovil, tem manj, ker »zakon« v prvotnem pomenu vendar ni izginil povsodi iz naroda in ker se je zadnja desetletja udomačil splošno z izpeljankami zakonik (državni in deželni), zakonit, itd. Ni se bati, da bi se navadnem človeku z zopetnim ustoličenjem pravega zakona zmešali pojmi; Levstik ima kaj dobro za »Ehepakte« — ženitevske pogodbe, (hrvatsko: ženitbene p.) in za »zwischen Ehegatten« — med poročenim možem in njegovo ženo (hrvatsko: medju ženitbenimi drugovi); no, ko bi bilo tudi »med zakonskimi«, saj tu ni možna nobena pomota!

* Pismo ali javno pismo res ni jezikovno slabše kakor — listina, a, če se hoče dobro ločiti med navadnim in tu namišljenim pismom, je pač bolje, da se vsaj v besedilu zakona rabi listina, nikakor pa ni pomotno, ako se pismena pogodba naziva pismo, saj to je star slovanski izraz. —

Lastnina je sprejeta v slovensko terminologijo za Eigentum in je sedaj sploh v navadi; jugoslovanska terminologija l. 1853. je imela v hrvaščini poleg lastništva tudi svojina, sedanja hrvatska

(Sminič) ima samo lastništvo. — Lastnina je pač iz lasten, zato je pravilnejša ta oblika, ne pa: lastina. — Last bi se morda rabilo le v subjektivnem pomenu (= vlast, oblast, vladati) kakor pravo in — pravica, a ta izraz ni sprejet v nobeno slovansko pravno terminologijo.

Sicer pa bi se dalo govoriti in sklepati o tem, tako kakor o izrazih zapis (beležniški zapis — Notariatsakt) in spis, — kar sem poudarjal že prej — in dobro bi bilo, da bi se res v tem listu stvarno več razpravljalo o pravniskem izrazovanju. —

Dr. Volčič.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako se je tožniku pravomočno odrekla izključna lastninska pravica, ni s to razsodbo tudi pravomočno sojeno o njegovi solastninski pravici glede iste stvari. Solastnina ne stoji k samolastnini v razmerju kakor del k celoti, temveč je kvalitativno različna, torej drugačna pravica.

V prvi pravdi opr. št. C 207 6 je tožil tožnik *A.* leta 1906, kakor lastnik vrta parc. št. 382 davčne občine Šmartno, toženca *B.* kakor lastnika sosednega vrta parc. št. 399 iste davčne občine na priznanje samolastnine do vrta parc. št. 382, vzlasti do onega dela, ki je v narisu označen s črkami *a, b, c, d, e, f.* Tozadevni tožbeni zahtevek je bil zavržen z razsodbo c. kr. deželnega prizivnega sodišča v Lj. z dne 6. oktobra 1906, opr. št. Bc III 124 6/4 in c. kr. vrhovnega sodišča z dne 11. decembra 1906, opr. št. 18.464.

Nato je tožnik naperil proti tožencu leta 1908 novo tožbo, s katero pa ne uveljavlja več samolastnine, nego le solastnino do istega spornega sveta. Tožbo opira na navedbe, da se je v prvi pravdi dognalo, da je sporni prostor *a, b, c, d, e, f,* a po mapi skladen del njegove parcele št. 382 in da je ta svet tudi dejansko užival nad 30 let.

Toženec *B.* priznava sicer, da spada sporni prostor po mapi k tožnikovi parceli, trdi pa, da ga on uživa izključno že 38 let.

Po krajevnem ogledu se je dognalo, da se strinja sporni prostor druge pravde povsem s spornim prostorom v prvi pravdi. Tožnikove priče so potrdile, da je v zadnjih 20. letih po spornem prostoru tu pa tam pasel tožnik in da je pred šestimi leti tam tesal nek les; — toženčeve priče pa, da je skladal toženec na tem prostoru drva, surovino, užival tam rastoča sadna drevesa in kosil travo že več nego 30 let.

C. kr. okrajno sodišče v K. je z razsodbo z dne 29. septembra 1908 C 212/8/5 tožbenemu zahtevku ugodilo.

Razlogi.

Nesporno je, da spada sporni svet po zemljiškoknjižni mapi k tožnikovi vrtni parceli št. 382 d. o. Šmartno. Glasom pravnih spisov C 207/6 pa je pravomočno razsojeno, da tožniku ne pristaja izključna lastninska pravica do spornega sveta.

Po naziranju sodišča pa mu pristaja pravica solastnine skupno s tožencem. Dokazano je namreč, da je od leta 1886 naprej tožnikov prednik skozi deset let, potem pa tožnik sam pasel na spornem prostoru in da je dalje pred šestimi leti tam tesal les. Izvršujoč ta posestna dejanja v tridesetletni zastaralni dobi, se je tožnik obdržal v zadostni posesti spornega sveta, pripadajočega mu v last po javni zemljiški knjigi. Ker je pa tožnik v pravdi pod opr. št. C 207/6 podlegel s takratnim zahtevkom na priznanje izključne lastnine in mu torej samolastnina nikakor več ne pristaja, je sodišče pravnega mnenja, da mu gre vsaj solastnina, kajti, zemljiškoknjižni lastnik, je izvrševal na spornem posestvu posamezna lastninska dejanja in se s tem ohranil v svoji posesti. Vsled tega, četudi nerednega uživanja pa ni mogla popolnoma zastarati tožnikova solastninska pravica, katero v tej pravdi uveljavlja. (§-i 1459, 1478, 1479 obč. drž. zak.)

Ker se nehotе vsiljuje vprašanje, ali se ni ta spor že pravomočno razsodil v prvi pravdi, je treba pripomniti, da je šlo v dotični pravdi za samolastnino, dočim je naslov te pravde solastnina, torej objektivno drug naslov, ki izključuje vzlic obstoječi subjektivni identiteti zakoniti pogoj že pravomočno razsojene pravne stvari.

Tožbenemu zahtevku je bilo torej ugoditi.

To rzsodbo je toženec izpodbijal s prizivom, v katerem je v prvi vrsti izvajal ugovor, da je stvar že pravomočno razsojena.

C. kr. deželno prizivno sodiščo v Lj. je v nejavni seji storilo sklep z dne 25. novembra 1908 Bc III 164/8, da se prizivu ugodi, toženčev ugovor pravomočno razsojene pravne stvari dopusti, prvosodna sodba razveljavi in tožba zavrne cum expensis.

Razlogi.

Toženec izpodbija s prizivom prvosodno sodbo, s katero se je tožbenemu zahtevku ugodilo, predvsem zaradi tega, ker je ta sporna stvar po njegovem mnenju že pravomočno razsojena s sodbama c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani z dne 6. decembra 1906 opr. št. Bc III 124/6/4 in c. kr. vrhovnega sodišča od 11. decembra 1906 opr. št. 18.464; z ozirom na to predlaga v prvi vrsti, da naj se izpodbijana sodba razveljavi in tožba zavrne.

Ta ugovor, katerega pa toženec slovom pravnih spisov na prvi stopnji ni uveljavljal, je utemeljen.

Formalno pravnomočne sodbe postanejo tudi materialno pravomočne toliko, kolikor je v njih razsojeno o zahtevi, napovedani s tožbo (§ 411 c. pr. r.). Pogoji te pravnomočnosti je subjektivna in objektivna identiteta uveljavljene zahteve. Prva je tukaj priznana in razvidna iz spisov C 207/6 in C 212/8. Podana je pa tudi druga. V prvi pravdi se je pravnomočno zavrnilo tožbeni zahtevak: »Toženec je dolžan pripoznati, da je tožnik lastnik in dejanski posestnik cele vrtné parcele št. 382 kat. obč. Šmartno osobito glede dela *a, b, c, d, e, l, f, a* predloženega narisa.«

S tem se je tožniku lastnina in dejanska posest tega spornega sveta *a, b, c, d, e, l, f, a* popolnoma odrekla.

S tožbo C 212/8 pa zahteva tožnik, naj toženec pripozna, da pristojna tožniku solastninska pravica do istega sveta. Akoravno se razlikuje solastnina od samolastnine v tem, da je pri solastnini pravica do stvari razdeljena idealno (po idealnih deležih) med več subjektov, stoji vendar k samolastnini v razmerju kakor del k celoti. Ker obsega celota del, se zahteva s celoto

tudi vsak del, in če se odreka s sodbo pravica do celote, se s tem odreče tudi pravica do dela. Razlika predmetov v obeh tožbah je v tem slučaju le navidezna, ker je z drugo tožbo uveljavljena solastninska pravica obsežena v predmetu prve tožbe na priznanje lastninske pravice in dejanske posesti istega sveta, in je torej že bila predmet pravde in pravnomočne sodbe. Da odreka prvoimenovana sodba od 6. oktobra 1906 tožniku popolnoma vsako lastninsko pravico do spornega sveta, torej tudi solastninsko pravico, kaže ne samo besedilo, ampak zlasti utemeljitev te sodbe, »da je smatralo prizivno in vrhovno sodišče za dokazano izključno priposestvovalno posest toženca.« — Toženčev ugovor pravnomočno razsojene sporne stvari je torej utemeljen. Sicer pa se je na pravomočnost sodbe ozirati vselej uradoma (§-a 240, 411 c. pr. r.).

Prizivno sodišče je torej, ne oziraje se na ostale prizivne razloge, v zmislu §-ov 471 št. 6, 473 in 475 odst. 3 c. pr. r. v nejavni seji ugodilo toženčevemu prizivu, izpodbijano sodbo razveljavilo in tožbo zavrnilo.

Tožnikovemu rekurzu je c. kr. vrhovno sodišče s sklepom od 29. decembra 1908 R VI 388/8 ugodilo, sklep prizivnega sodišča razveljavilo in mu naročilo meritorno rešitev toženčevega priziva.

Razlogi.

Pravno naziranje prizivnega sodišča ni pravilno. V prvi pravdi je meril tožbeni zahtevek na priznanje izključne lastninske pravice in dejanske posesti glede cele parcele št. 382 davč. obč. Šmartno in vzlasti tudi glede prostora, spadajočega po mapi k tej parceli, in je tožnik zatrjeval obenem popolno naturalno priposestvanje.

V tej drugi pravdi se zahteva solastnina tako na podlagi mape, kakor naturalnega priposestvanja.

Nepravilno pa je, kakor misli prizivno sodišče, da stojita samolastnina in solastnina v navadnem matematičnem razmerju, kakor celota k delu, iz česar bi seveda izhajalo, da se odreče tudi del, ako se je odrekla celota.

Solastnina, ki dopušča prosto razpolaganje glede stvari le s sodelovanjem ostalih solastnikov

(§ 362 obč. drž. zak.), je od samolastnine kvalitativno različna, torej drugačna pravica.

Prizivno sodišče je mnenja, da se je tožniku v prvi pravdi pravomočno odrekla tudi solastnina, kakor izhaja to iz razlogov razsodbe. Toda tožnik takrat ni uveljavljal solastninske pravice in zahteval varstva takšne pravice. Toženčeva samolastnina bi seveda izključevala tožnikovo solastnino na istem zemljišču. Takšno samolastnino se je smatralo pač v razlogih razsodbe za dognano in se je ravno na podlagi te domneve zavrnilo takratni tožbeni zahtevk.

Toda pravomočno se o tem ni sodilo, zlasti ker toženec takrat ni stavil tožadevnega vmesnega predloga (§ 259 odst. 2 c. pr. r.).

Razsoba v pravdi C 207/6 torej ne ovira stvarne razprave o tej tožbi.

Dr. F.

b) Po §-u 1327 o. g. z. i roditelji umorenoga imajo pravo na naknadu.

Jednako su presudile sve tri molbe. (Vrhovno riješenje od 19. kolovoza 1908. Rv. IX. 218/8.)

Razlozi.

Pošto svaku štetu, koja ne bi bila nastupila bez krivičnog ponašanja oštetiitelja, ima ovaj da naknadi (§-i 1293, 1295, 1323 o. g. z.), to bez dvojbe i roditelji — koji su usmrćenjem svog djeteta izgubili imovinsku potporu, koju im je do tada ono davalo, a koju je po običnom toku stvari s vjerovatnosti i u naprijed bilo očekivati — imaju pravo na naknadu i baš na puno zadovoljenje (§ 1324 o. g. z.), kad je šteta, kako u nazočnom slučaju, bila prouzročena zlonamjerno. U §-u 1325 i slijedećim o. g. z. navedeni su pod marginalnim natpisom »osobito« različite vrsti naknade štete, koje se imaju da dadu pri ozledama na tijelu; nu pri velikoj raznolichnosti naknade štete, koliko glede subjekta toliko glede obsega, ne može da se takav navod smatra iscrpivim, naime takovim, koji isključuje svaki u istomu izričito ne predvidjeni slučaj.

Ograničenje takovog prava na naknadu na zaostavšu udovicu i djecu usmrćenoga, kako se tvrdi u reviziji uputom na doslovni sadržaj §-a 1327 o. g. z., nije dakle nikako smatrati ustanovljenim tom zakonskom odredbom. U koliko ta odredba osobito navadja spomenute osobe ostavše za usmrćenjem, događje se to jedino le da se izričito ustanovi, što su oni uoblašteni da traže, naime ono, što im je zbilja nestalo uslijed smrti ozledjenika. Spomenuta se dakle zakonska odredba ne razilazi od općenitih glavnih načela, koja postoje glede naknade štete, pa s toga roditeljima, koje zakon (§ 154 o. g. z.) uoblašćuje da u slučaju siromaštva traže svoje od djece pristojno izdržavanje, nikako ne zanjekuje zahtjev naknade štete prama onomu, koji je ubio djete, te je prama njima obavezno da ih izdržava.

Što se tiče prigovora, da u nazočnom slučaju niži sudovi nijesu uzeli nikakva obzira na činjenicu, da tožiteljica ima još i druge djece, istaknuti je, da se dječija dužnost na izdržavanje roditelja, koji se nalaze u siromaštvu, ne ravna po njihovom broju nego po njihovim imovinskim prilikama, te da su niži sudovi ustanovili, da tužiteljica ne može ništa da zahteva od te ostale djece radi njihovog odsutstva odnosno siromaštva.

Pošto je dakle po ustanovljenjima nižih sudova sin, kog je tuženik usmrtio, davao tužiteljici radi njenih slabih imovinskih prilika potrebito izdržavanje do svoje smrti, te je ona tog izdržavanja, kog ne može da traži od nijednog od svoje ostale djece, sada lišena, to joj po onome, što se je gori navelo, tuženik mora da naknadi tu štetu.

Riješenje prizivnog suda, napadnuto revizijskim razlogom br. 4 §-a 503 g. p., koje je u suglasju s onim prvog suca tužiteljici priznalo pravo na naknadu, koja joj po onomu, što se je do sad istaklo, pristoji — a koje biva napadnuto isticanjem mnijenja, da tužiteljici po §-u 1327 o. g. z., prem da joj je i u naprijed potrebito ono izdržavanje, koje joj je davao smrćeni sin, ne pristoji pravo na naknadu onoga što joj nestaje usmrćenjem sina — oslonjeno je dakle na ispravno juridično prosudjenje stvari, pa se dosljedno ne obistinjava istaknuti revizijski razlog.

D. M. u »Mjes.«

c) Za razsojo tožbe zoper nezakonskega očeta na povračilo preživitka, ki ga je dajala nezakonskemu otroku mati ali kaka tretja oseba, pristojna so izključno okrajna sodišča.
(§ 49 jur. n.)

Sodni dvor je tožbo na plačilo preživitka za nezakonskega otroka v znesku čez 1000 K radi stvarne nepristojnosti zavrnil.

Višje dež. sodišče je rekurzu tožnikov (nezakonske matere in njenega očeta) ugodilo in izreklo, da je poklicani sodni dvor za razsojo pristojen. V razlogih te odločbe se poudarja:

... Povračilni zahtevek se ne naslanja neposredno in v prvi vrsti na nezakonsko očetovstvo, ki v danem slučaju niti ni prepirno, ampak tudi na zatrjevano dejstvo, da sta tožnika namesto nezakonskega očeta brez njegovega naročila storila izdatek. Sicer lahko otrok zakonito zahteva od nezakonskega očeta preživež, toda ta zahtevek ne preide kakor tak na osebo, ki je otroka preživljala, in ga kakor takega ta oseba ne more uveljaviti. Določba §-a 49 t. 2 jur. n. velja vrhutega izključno le za spore med otrokom in zatrjevanim nezakonskim očetom, za pravde matere zoper očeta pa le toliko, kolikor gre za zakonite dolžnosti očeta nasproti materi, ter sploh ne more priti v poštev, kakor hitro ni očetov nasprotnik v sporu niti otrok, niti mati, nego kaka tretja oseba.

Vsled revizijskega rekurza toženca je vrhovno sodišče z odločbo od 15. decembra 1908, opr. št. R VI 370/8-1 sklep prvega sodišča obnovilo.

Razlogi.

Ni moči pritrditi nazorom rekurznega sodišča, da je določbo §-a 49 t. 2 jur. n. uporabljati le na spore med otrokom, odnosno materjo otroka in nezakonskim očetom glede zahtevkov, ki jima pristojé po zakonu neposredno zoper njega. Po vladni predlogi in po sklepu permanenčnega odseka imela je navedena določba naslednje besedilo: »Spori glede priznanja očetovstva do nezakonskega otroka in o odškodninskih zahtevkih, ki so s tem v zvezi in pa spori o zahtevkih, ki izhajajo iz očetovskega razmerja, na dajatev stroškov za oskrbo in vzgojo nezakonskega očeta« (št. 687 priloga stenogr. zap. poslanske zbornice, XI. sesije

1893 str. 16 in št. 965 iste priloge XI. sesije 1894 str. 35). Šele s sklepom skupne konference dobil je § 49 t. 2 jur. n. sedanjo obliko, ki pa bodi slovom poročila te konference le stilistična zboljšava (št. 1197 zgorajšnjih prilog XI. sesije 1895 str. 20). Prvotna, čisto splošna norma torej pojašnjuje, kako to, da § 49 t. 2 jur. n. ne govori o sporih »med materjo odnosno otrokom in nezakonskim očetom«, ampak namesto tega bolj splošno pravi: »glede obveznosti, ki jih ima nezakonski oče nasproti materi in otroku po zakonu.« Pred okrajna sodišča naj bi pač spadali spori sploh in brez ozira na visokost zahtevka glede obveznosti, ki izvirajo iz dejstva nezakonskega očetstva; za to govori z legislativnopolitičnega stališča to, da je okrajno sodišče po svoji upravi v vseh zadevnih razmerah poučeno in zato za rešitev takih sporov brez izjeme sposobno; koristi, ki iz tega izhajajo, so vzrok, da tu ni potrebe za pristojnost zbornega sodišča, ki se sicer za stvari z vrednostjo nad 1000 K zahteva.

Iz teh uvaževanj pa izhaja, da za spore glede obveznosti, izvirajočih iz nezakonskega očetovstva, so pristojna okrajna sodišča brez ozira na vrednost spornega predmeta in ne glede na to, mari mati ali otrok izterjavata zahtevek, ki jima pristojna neposredno po zakonu ali pa gre za povračilo preživitka, ki ga je potrošila mati ali kaka tretja oseba za otroka. Sicer je tožbena podlaga pri sporih zadnje vrste povračilo izdatkov, storjenih namesto nezakonskega očeta, ki bi jih moral ta po zakonu storiti, toda ta tožbena podlaga se vendar le opira na dejstvo nezakonskega očetstva in na obveznosti, ki iz tega izvirajo za nezakonskega očeta, torej na iste dejanske in pravne temelje, ki so predpogoj za tožbo matere, odnosno otroka iz zahtevkov, pristojajočih jima neposredno zoper nezakonskega očeta. Ni torej prepričevalnega razloga, da bi se sicer za take tožbe smatralo izključno okrajna sodišča za pristojna, za one pa, ki jih naperi mati ali kaka tretja oseba temeljem §-a 1042 o. d. z. ob vrednosti spornega predmeta nad 1000 K, uveljavljalo pristojnost sodnega dvora 1. inštanice. Ustreza marveč besedilu zakona, kakor tudi njegovim nameram, ako ostane tudi v tem slučaju pristojnost okrajnega sodišča brez ozira na vrednost spornega predmeta.

Dr. M. D.

Izpred upravnega sodišča.

Neha li mandat članov okrajnega šolskega sveta brezpogojno po preteku šestletne dobe ali ne?

Na pritožbo dr. L. G. in dr. proti odločbi c. kr. naučnega ministrstva od 19. oktobra 1906 št. 31.731 glede sestave okr. šolskega sveta v Celju je upravno sodišče po ustni razpravi dne 1. februarja 1908 izreklo, da se izpodbijana razsodba c. kr. ministrstva kakor nezakonita razveljavi, in sicer iz razlogov:

V svoji vlogi pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v C. dne 12. decembra 1905 so današnji pritožitelji, ki so bili svoječasno od okrajnega zastopa izvoljeni za člane okrajnega šolskega sveta, naglašali, da morajo prejšnji člani tako dolgo ostati v svoji službi, dokler okrajni zastop na zakoni način ne izvoli novih članov in so zahtevali, da se jih vabi tudi še zanaprej k sejam okrajnega šolskega sveta.

Tej zahtevi okrajni šolski svet s svojim odlokom dne 13. februarja 1906 št. 186 ni ustregel, ker po določbi §-a 25, zakona od 8. februarja 1869 št. 11 dež. zak. veljajo vse volitve, torej tudi izvolitev članov okr. šol. sveta od strani okrajnega zastopa samo za šest let in ker je tedaj izločitev onih članov okrajnega šolskega sveta, katerih doba je potekla, samoobsebi umljiva posledica dotične zakonite omejitve.

C. kr. deželni šolski svet v Gradcu s svojo odločbo od 17. maja 1906 št. 2434 ni ugodil vloženi pritožbi, in sicer iz razlogov prve instance. Prav tako je tudi c. kr. naučno ministrstvo s svojo odločbo od 19. oktobra 1906 št. 31.731 zavrnilo pritožbo.

Upravno sodišče je to-le uvaževalo:

Po določbi § 25 dež. zak. od 8. februarja 1869 št. 11 dež. zakona je okr. šolski svet sestavljen iz tam navedenih zastopnikov različnih, pri šolstvu prizadetih uslužbencev, med njimi po *lit. e)* iz petih članov, katere voli okrajni zastop izmed tistih, ki imajo pasivno volilno pravico v eni občini dotičnega okraja, ki pa tudi prenehajo biti člani okrajnega šolskega sveta, kakor hitro izgubijo to volilno pravico.

Namen te zakonite določbe je nedvomno ta, da naj vsi, ki morajo trpeti šolska bremena, tudi po članih, katere izvoli njih samoupravno zastopstvo, vplivajo na vso upravo ljudskega šolstva v dotičnem okraju. Navedeni zakon določuje, da veljajo vse volitve, torej tudi volitve onih članov, ki so izvoljeni od okrajnega zastopa, za šest let. Tam je rečeno, da se morajo volitve od šest do šest ponoviti, ne oziraje se na mandatno dobo okrajnega zastopa samega, katera toraj po § 38 zakona o okrajnih zastopih od 14. julija 1866 št. 19 drž. zakona samo za tri leta, eventualno pa tudi dalje, namreč do nastopa novoizvoljenega zastopa, ki pa more sicer tudi pred potekom volilne dobe biti razpuščen (§ 81). Gotovo je namen zakona od 8. februarja 1869 pa, da bi se volitve vselej tako pravočasno vršile, da lahko na novo izvoljeni člani namesto izstopivših po preteku njih mandatne dobe lahko vstopijo v okrajni šolski svet.

Kaj se naj zgodi, ako po preteku šestih let okrajni zastop iz kakoršnegakoli razloga ne more, posebno tudi, ako bi bil okrajni zastop razpuščen in ne bi mogel dalje časa poslovati, o tem v dotičnem zakonu ni nobene določbe (§ 24 moravskega zakona od 27. novembra 1905 št. 4 dež. zak. za leto 1906 določa, da morajo oni člani, ki naj izstopijo, ostati do nastopa njih naslednikov.

Gotovo ni moči trditi, da bi naj po preteku šestih mandat izvoljenih članov kratkomalo ugasnil. V zmislu zakona naj okrajni šolski svet vselej v svoji zakoniti obliki posluje; okrajni svet pa ne bi bil zakonito sestavljen, ako bi bila izločena cela skupina, marveč ta, ki je izvoljena od okrajnega zastopa. Mankal bi v tem slučaju organizatorjem bistven del okrajnega šolskega sveta.

Potemtakem ne more biti dvoma o tem, da se v le-tem slučaju ne sme ovirati dalnje poslovanje okrajnega šolskega sveta v svoji zakoniti sestavi, a tudi ne pravica okrajnega zastopa, da sme biti v okrajnem šolskem svetu zastopan po svojih izvoljenih članih, niti pravica teh izvoljenih članov, da bi še še za naprej, čeprav po preteku šestih let udeleževali sej okrajnega šolskega sveta.

Z ozirom na vse te razloge moralo je upravno sodišče pri tožbi ugoditi in izpodbijano razsodbo po §-u 7 zakon od dne 22. oktobra 1875 št. 36 drž. zak. za leto 1876 razveljaviti.

XXII. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

I. Letošnja glavna skupščina društva »Pravnika« se je vršila dne 29. januarja zvečer v ljubljanskem »Narodnem domu« ob navzočnosti 26 članov in zastopnikov vseh treh ljubljanskih dnevnikov. Predsednik g. dr. Majaron je, odpirajoč zborovanje, vse navzoče iskreno pozdravil v imenu odbora in nadaljujoč posebno poudarjal:

Naše društvo je ravnokar izpolnilo dvajset let svojega obstanka. Dne 26. januarja l. 1889. so se člani »Pravnika« sešli na prvo glavno skupščino v mestni dvorani, da so izvolili društveno načelstvo in tako postavili društvo v pravilno življenje. Lahko bi torej danes z našim društvom vred praznovali majhen jubilej. Toda s koncem tekočega leta bomo imeli povod za drug jubilej. »Slovenski Pravek« namreč, katerega je bilo pred dvajsetimi leti društvo v svojo last prevzelo, je sedaj nastopil 25. leto svojega neprestanega izhajanja in koncem leta ga bode 25 polnih letnikov. Po navadi stari bomo torej najbrže praznovali to 25letnico in se tedaj seveda tudi ozirali na precejšnjo zgodovino društva »Pravnika«, ki je pač bilo ustanovljeno predvsem zaradi lista »Slov. Pravnika«, ki tudi v njem največ živi in deluje.

Vendar pa moramo že danes izraziti željo in nadejo. Vsak jubilar ima pravico, da se ga svojci in prijatelji spominjajo s primernimi darovi. Tudi »Slovenski Pravek« sme pričakovati, da se letošnje leto zbere okoli njega veliko število starih in novih sotrudnikov. S tem, da bo letošnji letnik odličen po svoji vsebini (Dobro! Dobro!), da bo obenem temelj za intenzivnejše delovanje na polju domačega pravoznanstva v širšem pomenu besede, bo se na najprimerniši način obhajala 25letnica »Slovenskega Pravnika«. Osobito moramo apelovati na tiste gospode, ki se pripravljajo za docenture na bodoči slovenski pravni fakulteti, katerih pa dosedaj skoraj docela pogrešamo med sotrudniki edinega našega strokovnega lista. Ako se nam zlovoljno očita, da nimamo za svojo lastno univerzo potrebne literature, prizadeti so s tem zares tisti naši rojaki, ki so si izbrali za svoj poklic znanstveno karijero, ki pa svoje proizvode popolnoma odtegujejo domači besedi. To je velika, naravnost nerazumljiva napaka (Pritrjevanje), kajti ob takem razpoloženju naših rojakov sploh ne pridemo do lastne znanstvene literature in bomo dosledno tudi slovensko vseučilišče imeli v ta namen, da bodo slovenski profesorji in docentje bogatili tuje literature. Med naloge našega društva spada tudi to, da razganja takšne usodne zmote, kajti v nasprotju so z društvom, ki ima namen gojiti pravne in državne vede v slovenskem jeziku.

Ako se nadalje oziramo v bližnjo bodočnost društvenega delovanja, opozoriti moramo na nalogo, ki nas čaka znabiti že prihodnje dni. Jezi-

kovno pravo je popolnoma porušeno, kakor drugod, tako pri nas. Prišli smo že tako daleč, da niti ne vemo več, kdo je kompetenten reševati jezikovne spore. Pravosodstvo se sklicuje in izgovarja na upravo, ta pa, bežeča pred politiko, se skuša skriti za hrbet pravosodja. Jezikovno vprašanje ni več vprašanje prava, nego vprašanje politične premoči, politične brezobzirnosti. Vse pritožbe narodnih manjšin proti jezikovnim krivicam ničesar več ne pomagajo. Kdor je slabši in pičlega števila, tist mora trpeti krivico. Na tem stališču stoje celo visoki funkcionarji pravosodja in bi lahko navajal imena. Glede na to je v državi, ki hoče veljati za pravno državo, skrajni čas, da se jezikovne pravice posameznih naših narodov v podrobnem uzakonijo. To sedaj namerja vlada, toda le za češki in nemški narod, pa tudi to le za teritorij češke kraljevine. Takšen separatizem pa je odločno zavrniti z državnega stališča, kakor tudi s stališča mnogih zatiranih narodnosti. Z jezikovnim zakonom zgol za eno kraljevino ne pride država do potrebnega notranjega miru in narodne manjšine bodo brez razlike uveljavljale naravno in ustavno pravico do popolnega uresničenja narodne enakopravnosti. Tudi Slovenci moramo in hočemo imeti svoje neprekršljivo jezikovno pravo. Zategadelj moramo iskreno pozdravljati akcijo, katero je v tem pogledu pričela slovenska državnozborska delegacija s tem, da je po svojem referentu in našem članu gospodu drju. Benkoviču pripravila načrt jezikovnega zakona za slovenski narod in slovenske pokrajine. (Živahno odobravanje!) Naša delegacija je povodom zadnje budgetne razprave po raznih govornikih temeljito razkrila vse mnogostranske krivice, ki se gode našemu jeziku po uradih, in imamo danes prvo priliko, da na glavni skupščini izrekamo dotičnim gospodom poslancem naše priznanje in zahvalo. (Vsestransko pritrdjevanje.) Društvo »Pravnik« je tudi dobilo za sedaj privatno vabilo, naj bi razpravljalo o dr. Benkovičem načrtu jezikovnega zakona in v to svrho priredilo diskusijski večer, katerega bi se udeležili tudi nekateri slovenski poslanci. Gotovo je, da se bomo temu vabilu radi odzvali, in prepustiti je bodočemu odboru, da v pripravnem času ukrene potrebno v tej važni stvari. (Dobro! Dobro!)

Gospod predsednik je na to omenjal društvenega delovanja v prošlem letu, katero bode podrobno razvidno iz nocojšnjih poročil odborovih. Spominjal se je končno s toplimi besedami treh odličnih in zaslužnih članov, ki so umrli v prošlem letu (dvorni svetnik L. Golia, sod. pristav R. Trstenjak in dr. Ivan Dečko), ter pokoj. višjesodnega predsednika v Trstu drja. A. Gertscherja, ki je društvu in »Slov. Pravniku« izkazal mnogo dejanskih simpatij. Zborovalci so stoje izrazili svoje žalovanje.

Naposled si je gospod predsednik ob splošnem pritrdjevanju izprosil pravico, da za celo glavno skupščino brzojavno čestita društvenemu odborniku gosp. drju. Babniku na Dunaju, ki je ravnokar imenovan za ministerijalnega svetnika.

II. Društveni tajnik g. dr. Stojan je podal nastopno poročilo:

Slavna glavna skupščina!

Z minolim letom je društvo »Pravnik« doživelo častno dobo 20letnega prosvetnega delovanja. Zvesto svojemu programu, nadaljevalo je društvo z vidnim napredkom svojo kulturno nalogo tudi v preteklem letu, o čemer mi je poročati.

Sprva o notranjem društvenem gibanju.

Na lanski glavni skupščini izvoljeni odbor se je poleg načelnika gospoda dr. Danila Majarona konstituiral tako: namestnik gospod sodni svetnik Tomaž Einspieler, tajnik g. dr. Ivan Stojan, blagajnik g. dr. Anton Švigelj, knjižničar g. Ivan Škarja; odborniki ljubljanski: g. notar Al. Hudovernik, g. dr. Oton Papež, g. dr. Anton Rogina, ki se je preselil med letom v Rudolfovo; odborniki izvenljubljski: g. dr. Janko Babnik na Dunaju, g. dr. Juro Hrašovec v Celju in g. dr. Ivan Zuccon v Pulju.

Društvo je pridobilo 10 novih članov in 14 naročnikov listu; odpadli so trije člani (umrla dva), naročnikov pa je odstopilo pet. Društvo šteje za preteklo društveno leto torej 175 članov, sedem več nego lani, in častnega člana ter 173 naročnikov lista, kar kaže prirastek devetih naročnikov. List se razpošilja v 370 izvodov.

Društveni odbor je imel osem sej, v katerih je reševal tekoče zadeve.

Društveno delovanje v minolem letu se je ravnalo v bistvu po tradiciji prejšnjih let.

Društvo je izdalo v tem letu XXIV. letnik svojega glasila »Slovenskega Pravnika«, ki ga urejuje g. dr. Danilo Majaron s pomočjo gospoda dr. Antona Šviglja. Mnogovrstna vsebina tega letnika obseza enako prejšnjim bogato gradivo slovenskega pravnega slovstva: zanimive izvirne razprave, najvažnejše, po večini iz domačih pravnih razmer izvirajoče praktične slučaje, vse važnejše pojave v širšem pravnem življenju. Osobito je omeniti, da se je list začel ozirati tudi na politično upravo ter prinesel v tem letniku zanimivo, po tvarini urejeno zbirko političnih normalij in najvažnejših odločeb upravnega sodišča. Tudi v hrvatskem jeziku je bilo priobčenih več prispevkov.

Društvena zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku se je v minolem letu pomnožila s V. zvezkom. Ta zvezek, ki ga je uredil in založil gospod sodni svetnik dr. Volčič, obsega zakone o javnih knjigah v I. in II. delu z vsemi tozadevnimi predpisi in odločbami. Gospod urednik je s priredbo te priročne zbirke ustregel živi potrebi v praksi slovenskega uradovanja.

V svrhu uspešnega razpečavanja tega zvezka obrnilo se je društvo na justično, finančno in poljedelsko ministrstvo s prošnjo, da se ukaže nakup te knjige pri podrejenih uradih. Uspeh je bil ta, da je naročilo graško nad-sodišče 51, tržaško pa 24 izvodov tega zvezka.

V tisku se nahaja tudi že dr. Volčičeva hrvatska priredba zemlje-knjižnega zakona, t. j. I. del zakonov o javnih knjigah, ki ga bode društvo prav v kratkem izročilo v promet. Založilo bode to delo društvo na lastno rezižo.

Dovršil je gospod svetnik dr. Volčič hkratu tudi gradivo za VI. zvezek društvene zbirke, ki bode obsegal zakone o izvenspornem postopanju z notarskim redom. Vrše se še pogajanja, bode li prevzelo društvo financiranje tega zvezka ali ne.

Omeniti je še, da je g. dr. Volčič priredil k svojemu IV. zvezku (civ. pr. zakoni) zbirko novejših tozadevnih predpisov in odločeb z naslovom: »Dopolnek I.«.

Poljudna pravna knjižnica, ki jo prireja v društveni izdaji gospod svetnik dr. Volčič, je izšla že v 11 zvezkih, v katerih zasluži posebnega uvaževanja prireditvev predpisov o razdelbi, uredbi in zložbi zemljišč. Na odborovo prošnjo je naročil kranjski deželni odbor nekaj zvezkov te knjižnice. Kakor je bilo pričakovati, vzbuja poljudna pravna knjižnica ne samo med pravniki, temveč tudi v izvenpravniških slojih živo zanimanje.

Ogromno delo, ki je izvršuje gospod dvorni svetnik dr. Volčič v prosepah društvene zbirke zakonov, zasluži posebnega priznanja; odbor mu izraža iskreno zahvalo.

Odbor se bavi tudi že s priredbo trgovskega zakona, ki bode morebiti izšla že v tekočem letu. Nadejati se je, da izide letos tudi prepotrebni državljanski zakonik.

Umevno je, da vsled nedostatnosti dohodkov društvo ne more podpirati primerno trudu in delovanju svojih sotrudnikov. Odbor je vsled tega vložil tekom zasedanja letošnjega deželnega zbora kranjskega prošnjo za letni prispevek 1000 K v olajšanje izdaje društvene zbirke. Pričakuje se ugodne rešitve. Tudi pri mestni občini ljubljanski se hoče zaprositi, ker dosedanja podpora ne zadošča.

Odbor se je po odposlancih udeleževal sej vseučiliškega odseka.

Društvo se je spominjalo 60letnega jubileja Njegovega veličanstva ter izročilo po odposlancih pri deželnem predsedstvu udanostne častitke. Došla je pravkar Najvišja zahvala.

Sklepam svoje poročilo ter prosim, da se odobri.

To poročilo se je vzelo na znanje brez razprave.

(Konec prihodnjič.)

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1909.

— (Kronika društva „Pravnika“.) Dne 25. pr. m. je bil v »Narodnem domu« društveni večer, na katerem je gosp. okrajni sodnik dr. Fran Mohorič zanimivo predaval o »načelu uradnosti v izvršilnem postopanju« ter dosegel glasno pohvalo lepega števila navzočnih članov. Predavanje se priredi za »Slovenski Pravnik«. — Poročilo o zadnji glavni skupščini, ki je dokaj obširno, je bilo treba radi pretesnega prostora v tem zvezku pretrgati. Za sedaj bodi kratko omenjeno, da so bila vsa poro-

čila odborova odobrena soglasno. Za načelnika je bil zopet vzklikoma izvoljen g. dr. D. Majaron, v odbor pa so bili po listkih soglasno, odnosno z veliko večino glasov izvoljeni iz Ljubljane gg.: okr. glavar v p. Štefan Lapajne (nov), okr. sodnik dr. Fr. Mohorič (nov), okr. sodnik dr. O. Papež, not. kandidat dr. I. Stojan, dež. koncipist l. Škarja, odvetnik dr. A. Švigelj in dež. sodni svetnik dr. J. Toplak (nov), izmed vnanjih pa gg.: minist. svetnik dr. J. Babnik na Dunaju, odvetnik dr. J. Hrašovec v Celju in odvetnik dr. I. Zuccon v Pulju. Za pregledovalca računov sta bila zopet izvoljena gg. em. odvetnik dr. Fr. Munda in višji sod. svetnik J. Polec. Ob slučajnostih je bila živahna razprava vsled predlogov in nasvetov, ki jih je stavil in razložil gosp. sod. svetnik dr. Volčič v imenu svojem in gg. tovarišev novomeških za obsežnejše izhajanje društvenega glasila in za premembo društvenih pravil. Sklenilo se je načeloma izdati „poziv“, ki je natisnjen v današnji številki, ostale nasvete pa odstopiti odboru, da jih reši, oziroma pripravi njih rešitev. — Dne 7. t. m. je imel društveni odbor sejo, v kateri se je najprvo konstituiral takole: gosp. dr. Majaron, načelnik; gosp. dr. Toplak, namestnik; gosp. dr. Stojan, tajnik; gosp. dr. Švigelj, blagajnik; gosp. Štefan Lapajne, knjižničar; gg. Št. Lapajne, dr. Mohorič in dr. Papež člani redakcijskega odseka poleg urednika dr. Majarona. Dosedanjemu knjižničarju gosp. Škarji se je izrekla zahvala za obilni trud, ki ga je imel dve leti z društveno knjižnico, da je sedaj lepo urejena. Nadalje je odbor sklepal o izdaji VI. zvezka društvene zbirke zakonov in o hrvatski izdaji predpisov za javne knjige temeljem predlogov urednika g. dr. Volčiča. Odboru se je ponudil gosp. sodnik dr. Polec, da priredi trgovski zakonik za društveno zbirko; odbor je sklenil zastran tega povprašati gosp. sod. svetnika dr. Volčiča, s katerim se je že prej dogovarjal. — V svoji seji dne 14. t. m. je odbor rešil nekatere predloge gosp. knjižničarja zastran društvene knjižnice, potem pa se obširno posvetoval o predlogih g. dr. Volčiča na glavni skupščini zastran preosnove „Slov. Pravnika“. Sklenilo se je, za sedaj počakati, kakšen uspeh utegne imeti objavljeni „poziv“.

— (Osebnosti.) Sekcijski svetnik v justičnem ministrstvu gosp. dr. Janko Babnik je imenovan za ministerialnega svetnika. — Odvetniško pisarno je otvoril v Mariboru gosp. dr. Vladimir Sernec.

— (Umrli) je dne 25. pr. m. v Mariboru gosp. dr. Janko Sernec, ki je malo poprej odložil odvetništvo. Pokojnik, ki je dosegel visoko starost 75 let, je bil duhovit pravnik in v mlajših letih tudi delaven za javno življenje. Za Razlagov »Pravnik« in pozneje za »Slov. Pravnika« je spisal nekaj jedrnatih sestavkov. Ostane mu časten spomin.

— (Prememba v justičnem ministrstvu.) V novem Bienertovem kabinetu, ki se je sestavil te dni, pripadel je justični portfelj dr. V. vit. Hochenburgerju, odvetniku v Gradcu. Novi justični minister je bil rojen l. 1858. v Gradcu, kjer je tudi bil l. 1881. promoviran „sub auspiciis imperatoris“ za doktorja prava. Odvetniško pisarno je bil otvoril l. 1889. in jej načeloval s slovesom izbornega jurista. Stopil je v politični boj in se pri-

družil nemški ljudski stranki, ki ga je l. 1891. poslala v graški občinski svet. Na podlagi nemško-nacionalnega programa je bil l. 1897. izvoljen v poslansko zbornico, kjer je aprila meseca pobijal Badenijeve jezikovne naredbe ter septembra meseca bil na čelu tistih, ki so nujno predlagali obtožbo Badenijevo. Sploh je bil v tedanjih obstrukcijskih viharjih prvoboritelj proti Badeniju in zborničnemu predsedstvu, dokler ni vse skupaj padlo. V posebnih spisih je potem zahteval, da se jezikovne naredbe razveljavijo, obenem pa je nastopil proti vsenemškemu gibanju in delal za skupen program vseh nemških strank, ki se je potem razodel o binkoštih l. 1899. Ob volitvah l. 1900. ni več kandidiral spričo opozicije radikalnega krila nemške ljudske stranke. Tudi iz občinskega sveta graškega je l. 1901. izstopil radi socialno-demokratskih napadov. Iz odvetništva, kateremu se je potem izključno posvetil, je sedaj nepričakovano poklican na odgovorno mesto justičnega ministra. Mnoge slovanske stranke odločno pobijajo njegovo imenovanje, in zares — bilo bi čudo, če bi novi justični minister po takšni svoji strankarsko-politični preteklosti mogel biti celó varuh — narodne pravičnosti in objektivnosti.

— (Višje dež. sodišče v Trstu) je dobilo novega predsednika, dosedanjega dvornega svetnika na vrhovnem sodišču g. Avgusta Jakopiga. Novi predsednik je bil porojen v Gorici l. 1848., sin davčnega uradnika. Dovršivši študije je stopil v sodno službo na Primorskem, bil sodni pristav v Pulju (1878), v Ajdovščini (1879), okr. sodnik v Bovcu (1883) in Kopru. L. 1892. je bil imenovan za svetnika okrož. sodišča v Rovinju, l. 1897. premeščen na trgovsko sodišče v Trst, l. 1899. imenovan za svetnika višjemu dež. sodišču v Trstu, l. 1903. dodeljen vrhovnemu sodišču in l. 1906. imenovan dvornim svetnikom. Novi predsednik pozna torej temeljito svoje okrožje, vzlasti tudi jezike primorskega prebivalstva. Kjerkoli je služboval, ostavil je najboljše spomine. Z njegovim visokim imenovanjem so zadovoljni tudi javni organi, češ, novi predsednik bo gotovo hodil po potih svojih dveh prednikov drja. Gertscherja in Defacisa, ki sta bila popolnoma pravična in objektivna.

— (Predsednik dež. sodišča v Trstu) je postal višjesodni svetnik gosp. Josip Milovčič, ki je, porojen l. 1854. v Vrbniku na Krku, studiral na Reki, v Zagrebu in na Dunaju ter služboval v Trstu, Gorici, na Krku in v Trstu, odkoder je l. 1887. bil imenovan za okr. sodnika v Cerknem. L. 1890. premeščen v Tolmin, je l. 1897. postal dež. sod. svetnik v Gorici, l. 1904. pa višjesodni svetnik v Trstu. Novi predsednik uživa v vseh krogih velik ugled.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.

Poziv.

Na zadnji glavni skupščini našega društva se je izrekala in utemeljevala želja, naj bi „Slovenski Pravnik“, ki ga naše društvo izdaja že XXV. leto, začel izhajati v večjem obsegu in če le možno že prihodnji mesec po dvakrat vsak mesec, začasno na poldrugi poli sedanje oblike. Tej želji bi mogel podpisani odbor ustreči tako ali tako le tedaj, ako se do 5. prihod. meseca oglasi še toliko novih članov ali naročnikov, da se pokrijejo dokaj večji stroški, ki nastanejo s povečanjem ali polumesečnim izhajanjem lista.

Zasluge „Slov. Pravnika“ za domače pravništvo in vzlasti za slovensko uradovanje v preteklih 24. letih so tolike, da nam jih pač ni treba naštevati, a delovanje njegovo bo neprimerno uspešnejše, ako se list postavi na navedeno širšo podlago.

Poudarjati pa moramo, da je intenzivnejše delovanje tega našega strokovnega glasila v sedanji dobi, ko dozoreva slovensko vseučiliško vprašanje in ko je rešiti jezikovne spore zakonitim potom, neobhodno potrebno in neizogibno.

Zategadelj namerjamo pomnožiti znanstvene razprave, poleg sedanje tvarine v listu pa tudi v večji meri prinašati članke in primere o upravnih, trgovinskih in meničnih stvarih, o sodnem zdravstvu ter sploh o vseh strokah pravnega življenja. List hoče beležiti vse stanovske premembe in pojave našega pravništva, prinašati važno vsebino drugih pravniških listov, posebno slovanskih ter točno podajati nova zakonska določila, domača in inozemska. Pripraviti bi se dal tudi prostor za inserate, tikajoče se pravniških potreb in potrebščin.

V navedeno razširjenje nam je obljubljena pomoč naših dosedanjih in novih sodelavcev. Opisana preuredba lista bo gotovo v korist tudi večjim županstvom, okrajnim, zdravstvenim, cestnim in drugim samoupravnim zastopom, hranilnicam, posojilnicam in sploh zadrugam ter večjim trgovcem, kateri vsi naj bi se torej v narodno in lastno korist naročili nanj.

Celoletna članarina za zunanje člane ali pa naročnina znaša sedaj samo 10 K (naročnina za pol leta 5 K).

Podpisani odbor goji trdno nadejo, da vsi pozvani krogi uvidijo važnost označenega podjetja, ter da sedaj blagovoljno pristopijo k društvu „Pravniku“ ali si naroče „Slov. Pravnik“ za neznatno letni znesek.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1909.

Za odbor društva „Pravnika“:

Dr. J. Stojan
tajnik.

Dr. D. Majaron
predsednik.

Dr. A. Švigelj
blagajnik.

Društvena oznanila.

Gg. člane in naročnike prosimo, naj nam ob vsaki izpremembni bivališča takoj javijo novi svoj naslov, da ne nastane nered v razpošiljanju »Slov. Pravnika«.

Društvo ima še nekaj starejših letnikov »Slov. Pravnika« v zalogi. Oddalo bi jih rado po dokaj znižani ceni in na željo proti plačilu v obrokih.

Vsem tistim gg. članom in naročnikom, ki so do vštetega letošnjega leta zaostali s članarino in naročnino, smo pridejali izpolnjene položnice. Prosimo, naj storé svojo dolžnost, ker bi vendar enkrat že radi imeli svoje račune v redu.

Odbor društva „Pravnika“.

Dr. Ed. Volčič, v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih
naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XVII. in 909 str. 1906. V platno vez. knjiga K 8.—
2. **Odvetniška tarifa**, določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom (20 tabel). 1906. Broširano . . . 1-80
3. **Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd.** (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 str. Mehko vez. . . 5-60
popolno v platno vezana 6.—
4. **Vzglede predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatisk iz knjige, navedene pod točko 3. Broš. . . 1.—
5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obsek za na steno —60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vez. . . K —40
- Zvezek II. in III. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Meh. v. . . —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano —80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne in v gotovini ali poštne znamkah.

Društvo „Pravnik“ je izdalo tudi še:

Kazenski zakon (I. zvezek zbirke), uredil dr. Jakob Kavčič. Cena vezani knjigi 6 K.

Kazenskopravdni red (II. zv. zbirke). Uredil dr. Jak. Kavčič. Cena vez. knjigi 5 K 60 h.

Izvršilni red (III. zv. zbirke). Uredil dr. Kavčič. Cena vez. knjigi 7 K.

Te tri knjige se dobivajo pri L. Schwentnerju v Ljubljani.